

La Veu de la Comarca

Setmanari Regionaliste de Tortosa

ANY I.

PUGNA PRO PATRIA.

NUM. 14.

LA CATALUNYA QUE VOLÈM.—«Lliure, ni dominada, ni dominadora y respectada de las regions germanas —Estimada per son valer al exterior y temuda per sa forsa. —Acullit com a propi al foraster que á trevallar hi vinga. Y á manar y á cobrar, á fer lleys y á judicar, cada hù á casa seva, que prou hi té que fer pera enténdreshi. Els empleats de la terra y pòchs, actius y inteligents.—Ennoblida, altra vegada en llibres de tot saber, la que fou llengua de Sants y de Reys.—Las universitats y escolars tornadas a son esser: obradors d' avensos de la ciencia y planter de filòsophs y juristas. A fora la ensopida rutina.—Intimament unida á la vella Catalunya, gloriosa en sa historia y tradicional en sas lleys y costums, una Catalunya nova, de vida expansiva y en constant progrés, seriament religiosa y ilustradament tolerant.—Repobladas las montanyas per grans boscos, trescant pels singles els corredors enginyers moderns, trayent del terror y de las minas els fruits y minerals. Las aigües de sos rius saltant de resclosa en resclosa movent enginyers del treball —Conservats com reliquias els monuments enrunats, antichs y alsarne d' un art fill llegendari del antich criat en els avensos actuals. Voltar las vellas poblacions historicas de populosas y amplias ciutats modernas.—Ports oberts als productes de tots llochs; assegurats ab tractes d' una nació seria; veure al potentat ab afany de ser estimat y útil á la Patria y al obrer intervindre en el govern donantli lo que cristianament y per dret li pertoca.—Volèm deixar á nostres fills aquesta Catalunya gran avuy, com ho fou pera son temps la de nostres passats.—Per obtenirho tenim lo precís: Força, riquesa y inteligencia. Reprimim el vici del egoisme y exaltèm la virtud que á cap ens manca: L' amor á la Patria.»—LLUIS DOMENECH Y MUNTANER.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ.

Tortosa al mes. 0'50
 Fora semestre. 3'00

DIRECCIÓ Y REDACCIÓ
 Carrer del Parquè, N.º 8.

Tortosa 12 Abril de 1903.

La Redacció no fa seus los conceptes ni continguts dels articles firmats ó copiats.

AVIS

Al objecte de regularisar la Administració del periódich, preguém als suscriptors de fora que no estiguin al corrent de pago, que en viuin l' import del present trimestre com més aviat millor, pera poguer cèntimuarlos en la llista de suscriptors del trimestre vinent.

El pago poden ferlo en sellos de 15 y 5 centims, descontant el franqueig per le envio del import de la suscripció.

SANTORAL

Diumenge 12, Pasqua de Resurrecció de N. S. J. C., S. Juli p. y s. Victor m.—Dilluns 13, (Abans S. Hermenegildó rey y s. Justino, mr.—S' obren los tribunals.—Dijous 14, (Abans S. Pere Gonzalez Telm y sta. Domnina vg. y mr.—B. P. en lo Carme.—Dimecres 15, Stas. Basílisa y Anastasia mártirs.—Anima.—Dijous 16, S. Toribi b. y cf. y sta. Engracia vg. y companys mrs.—Divendres 17, La Beata Mariana de Jesús vg.—Absol. general en la Mercè.—Disapte 18, S. Eleuteri b. y sa mare sta. Antia mr.

En lo primer aniversari de la mort del Doctor

Bartomeu Robert

(Q. A. C. S.)

Lo dia 10 del present mes cumplí l' any que Espanya perdé un gran patrici, Catalunya un dels seus millors fills, la Ciencia un dels millors dexebles, la Humanitat un dels millors homes, y la Causa Catalana un dels seus millors defensors, un dels seus millors apòstols, y un dels millors entre tots los seus adoradors, lo eminent y honrat Dr. En Bartomeu Robert.

Lo dia 10 d' Abril de 1902 será un molló pera la historia de Catalunya, será una diada, quin recort omplirà de dol lo cor de tots los catalans, farà brollar llágrimas d' amargura y anyoransa, als que foren sos amichs, sos companys de

causa y sos dexebles, y farà que ls que un dia se vejeren aclaparats per lo dolor, plens sos ulls de llágrimas d' agrahiment aixecant son cor á Deu, preguin per l' ánima d' aquell, á qui despres d' Ell, li dehuen los uns la salut, y els altres el poderse contar encara entre los vius.

Lo recort del Dr. Robert no morirá may dintre la Patria Catalana, son nom se confondrá, ab

Conservem, donchs, son recort, imitem son exemple, seguim sas virtuts, siguem bons fills de la Patria, bons germans dels nostres jermans y logrem que nostra estimada Catalunya recobri sas llibertats, y siga respectada per los propis, per los estranys y per la posteritat.

JOAN ABRIL GUANYABENS

*y son pas encatifan los rosers;
 perquè aimava á tot hom plora la rosa,
 perquè aimava á sa patria 'ls verts llo-*

*rens.
 En mig dels clams, que per sa mort s' extenen,
 son exemple seguim;
 per que 'l lleixin las edats que vénen,
 lo seu nom esculpirim.*

*Aixequem una pedra en sa memoria,
 que 'ls temporals no puguin may partí,
 que 'ns ensenyi 'l camí de la victoria
 sota 'ls colors de l' Arch de St. Martí.*

Bona remembransa

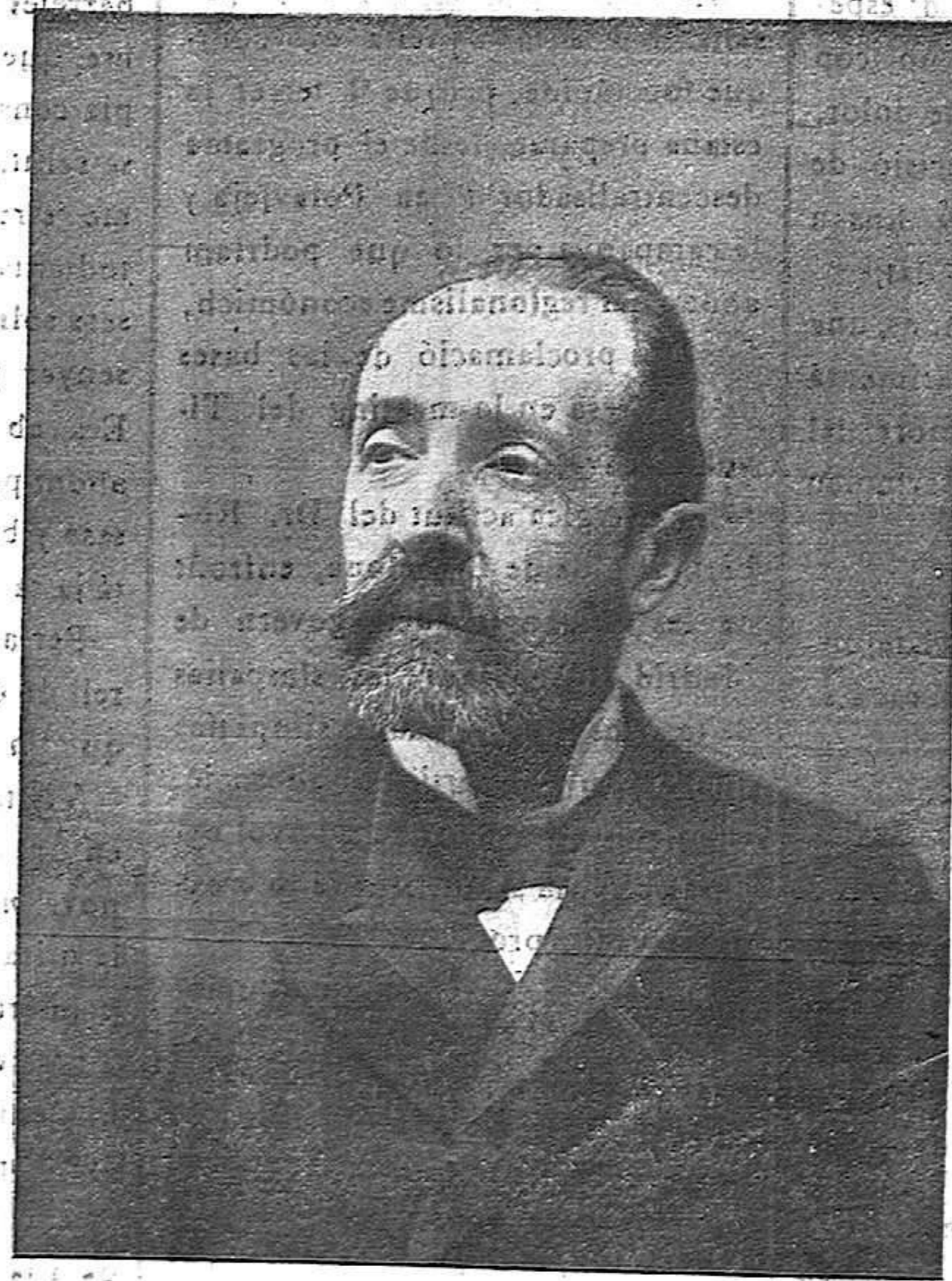
Ho es pera tots els qui estiman a Catalunya y trevallen pera la seva prosperitat moral y material, la de la mort del insigne patrici D. Bartomeu Robert. Ja fa un any qu' aquest baixá a la fossa; y sa memoria es tan viva avuy com ahir en la conciencia del poble catalá.—El Dr. Robert mort pera viure en les generacions de les generacions catalanes qu' anirán succehintse y adquirint ensemps cada jorn ab més intensitat y fermesa la noció verdadera de la personalitat catalana, fa poch oblidada y fins desconeguda.—El Dr. Robert personifica aquest gran moviment de transició, que de les formes abstractes, antinaturals y jacobines ens dú a les particularistes y filles de la naturalesa, del modo d' esser de les coses, que 'ns han anat concretant tots els detalls de l' esmentada personalitat pera donarli nova vida y vida propia.—Per això, donchs, el Dr. Robert viurá eternament dins d' aqueixa gran epopeya del renaixement polítich que 'n diem, la reivindicació catalana.

Al trevallar, de consegüent pera que aquesta sia un fet, no podém oblidar la memoria de un apòstol, qui 'ns doná un exemple gran de la virtud civica qu' haurian de tenir tots els catalans; aquesta es la fermesa de voluntat en sacrificarse pel bè del pròxim, dels interessos generals, fins en detriment dels particulars o individuals.

El Dr. Robert rodejat de tot benestar y d' una gran fama en el mon de la ciencia, no dubtà un moment en deixar les comoditats de la familia y la vida tranquila de la bonavolensa, pera llensarse al camp de la lluita política ahont sols hi podia trobar la fatiga y les contrarietats més aclaparadores. Per això, ab son exemple més que ab sa paraula, reduí a tanta gent que may s' havian preocupat de la cosa pública y deixavan aquesta en les mans borroses dels polítichs a l' espanyola, lo qual ha produit aquest gran moviment de regeneració patria, que acabarà per imposarse.

Imitem en quant ens sia possible la conducta d' aquest gran Patrici y alsèm per ell una pregaria al Cel pera que Deu premie ses virtuts.

J. JORDÀ.

Dr. D. Bartomeu Robert

Cant elegiach á la memoria del Doctor Robert

Companys, plorem! Caigüé com una alçina;
 callá sa veu y son halé gegant;
 son vol era 'l de l' aigla llevantina
 sas gestas de héroe y lo seu cor d' infant.
 Per ço 'ls llors van plorant damunt sa llosa

*Alcem-la á quella pedra fins enfonça
 la als núvols,
 que 'ls Pirineus la vegin quan alta la farem.*

*Ab ella de la patria
 l' altar n' aixecarem.
 La mort del just es gloria,
 Companys, cantem!*

*Guillem A. Tell Lafont,
 Mestre en Gay Saber.*

Aniversari de la mort del Dr. D. Bartomeu Robert (Q. A. C. S.)

¡No va fer massa de bé a Catalunya l'insigne Dr. Robert pera que 'l seu nom s' esborri tant prompte de la memoria nostra! Perxó 'l cap d' any de la seva mort constitueix un jorn de tristesa y de dol pera la patria catalana, la quina may oblidará al primer patrici qu' assoli al Parlament del Estat espanyol l' aspiració de tot un poble. ¡Esplendent oració parlamentaria, notabilíssima disertació que sino portá 'l convenciment als moltíssims de *patrioters* que l' escoltaven grunyint, lográ al menys produhir sensació en la majoria dels homes que creuen, senten y pensen. Avis providencial pera 'ls partits guvernementals, jornada gloriosíssima pera la Nació Catalana, esperó pera 'ls catalans desprevinguts, incentiu pera 'ls que de bon cor defensen aquell programa de reivindicació nacional, a quina implantació sortirem del anorreament que 'ns fá febles y pobrissons!...

Pochs homes han conseguit espolsarse l' esclavatje a qu' están junyits la major part dels que van a Madrid a defensar llur districte. Dotat lo nostre malaguanyat Diputat d' un talent enciclopedich, poch temps necessitá pera fer la exposició sintética de les nostres aspiracions generals; perxó 'ls seus eloquentíssims discursos de la legislatura del any 1901 mes que una catilinaria constitueixen un quadro sinoptich de tot un programa nacional, en los quins lo mateix s' estudia la prosperitat y decadencia de les confederacions que l' avens dels Estats que mes prosperen y que ab més virtualitat han imposat lo seu criteri en la política universal. Llisó duríssim ma pera 'ls que no tenen mes patria ni fogá que les sevesdepòtiques ambicions.

La mort del Dr. Robert no fou la mort d' un sabi, sino que la seva desaparició del mon dels vius significa quelcom més gran. Ell, ab sa paraula convincent, ab sa simpatia instintiva, ab son cor gran, ab son esperit atletich hauria dut a ponent los ayres fresquivols de llevant; la voluntat ferma d' un poble que pot servir de model als que resten encara en l' ensopiment.

¡Ja pot plorar Catalunya, qu' avuy es jorn de tristor!... Fá ja un any y ningú dels que de bona fé estimem a Catalunya ens hem pogut sustraure al dolor que 'ns produhi la infausta nova de la mort del gran patrici, del gran apostol que 'n delitós romiatje tremontá 'l cim mes espadat pera plantar la senyera nostra allí ahont lo sol nom de la terra s' escoltava ab espant y aburrimient. Fetxa gloriosa, santa epopeya será sempre pera nosaltres aquella en que 'l malaguanyat campió de nostra terra imposava 'l seu criteri en l' alta esfera de les lleys, devant d' un auditori descregut y preocupat.

En la persona del Dr. Robert se completaven duas personalitats. L' amor a la humanitat ab sa ciencia métrica y la personificació dels nostres patriotichs

ideals. D' una y altra no doná mostra abundosa.

¡Avuy fa un any que s' estimabá al fons de la eternitat!... ¡Avuy es lo cap d' any d' aquella trista diada, en que 'l sol de Catalunya sofrí un eclipse total!...

Avuy fá un any que 's va carvar la forsa y un any també que junt ab les despulles del Dr. Robert s' hi soterrava 'l cor de Catalunya; perxó la brotada de les flors que poblen los encontorns de llur sepulcre tant com la primavera del any nou anuncien la catalanisme; renaix lo cor de la terra y al desapareixer l' esmortuhiment d' aquella batagada que tan justament lo va somoure, ab lo recort del Dr. Robert; ab ses profétiques ensenyances; ab ses inspiracions y bon exemple podèm seguir endevant l' obra escomensada, en la que si ha de gaudir aquell pervindre rialler que 'l pobre D. Robert desitjava pera n' aquesta terra poblada de llealtat y regada ab la sanch de tants de martirs.

¡Catalans! Enlayrém los cors al Cel, preguém tots per 's' áni ma y proseguim més coratjosos pel camí demarcad per aquell patrici immortal, a fi d' honrar sa memoria y assolir d' un cop y fora lo pervindre tan somniat.

Francesch Mestre y Neó.
Tortosa 10 d' Abril 1903.

Fetxa trista

Succeheix de vegades en la vida dels pobles que aquestos reben una conmovió com pera impedir que caiguin en l' ensopiment. Aquestos fets som una mena de cops d' esperó que ens fan redressar, un cop passat lo primer moment de dolor, y ens referman en la decisió de lluytar, de lluytar sempre fins a assolir lo terme del nostre viatge.

Una d' aquestes conmovions, una d' aquestes fiblades l' experimentá lo nostre poble cuan la mort del inolvidable patrici En Bartomeu Robert.

¡lo d' Abril de 1902!

¡Quin dia més trist pera Catalunya! ¡Quin dia més trist pera Espanya!

Acabavam de perdre totes nostras colonias després d' una guerra quin recort fa enrogir nostras galdas per la vergonya.

Ministres, generals y grans patriotas havian cregut que l' honor de la bandera *gualda y roja* reclamava que *se derramase la última gota de sangrey se gastara la última peseta antes que dar la autonomia a los cubanos*. Y el poble cego, portan als ulls la vena d' un fals patriotisme anava cridant pels carrers als acorts de la *marcha de Cádiz*, del mateix modo que 'ls parisenchs, armats d' escombras, cridavan ¡A Berlin! en vespras de la guerra franch-prusiana.

Després de la desfeta y la vergonya del tractat de París, a Barcelona y altres ports de mar aquells desembarchs d' espectres, aquells repatriats malaltissos, acabats, consumits per la febra, portant en la grogor de sa cara lo sello dels seus sofriments y de nostra desgracia.

Allavors se vegè clar que dintre nostra península hi ha diverses ra-

ces, que no son identiques les ánimmes qu' s' agiten dintre 'ls cossos de tots los espanyols.

A Madrid lo poble s' embolcallava en lo manto del no importa y s' en anava als toros a buscar las emociones que l' anomenada *fiesta nacional* ofereix.

A Catalunya lo desastre había sigut lo redoble de tambor que feya despertar al poble del [ensopiment de tants anys. Uns cuants patricis se preocupan del pervindre d' Espanya, y comprenent que 'l sistema centralista había sigut lo factor principal de la desfeta, anavan a buscar en las energias regionals la vida que s' habla d' inocular a nostra patria pera que fos posible la seva regeneració.

Allavors despertá a la vida pública lo Dr. Robert.

Flor trasplantada en sa juvenesa desde Mejich al nostre terror, comprenéu que la patria necessitava del auxilli de tothom, y sense pensarshi un moment, abandonant las comoditats de la vida privada, no mirant lo que podian sofrir sos interessos particulars, se llansá decididament en las lluytas políticas. Y el poble catalá se compenetrá ab ell, comprenéu que 'l Dr. Robert no era un polítich com fin slos que allavors s' habían estilat y se posá resoltament al costat seu, y d' aquesta íntima compenetració entre lo poble y l' apóstol ne va venir la empena tan vigorosa que en poch temps ha pres lo regionalisme catalá.

Més lo Dr. Robert, avans que to, era un home practich y comprenéu que pera portar al poble allí ahont ha arriyat, aguy, se li había de portar evolutivament, may per salts. Y d' aquí aquella evolució, que fou rápida, perque 'l terror ja estava preparat, desde el programa descentralisador d' en Polavieja y la campanya per lo que podriam anomenar regionalisme económich, fins a la proclamació de las bases de Manresa en lo meeting del Tívoli l' any 1901.

La enérgica actitud del Dr. Robert, alcalde de Barcelona, enfront de les exigencies del govern de Madrid, li va atraure las simpatias de tots sos conciudadans, simpatias que 's van convertir en adoració, cuan en lo Parlament espanyol exposá ab tanta serenitat y fé lo nostre salvador programa.

Si a n' algun home se pot aplicar la frase de que no tenia enemichs, es al eminent Doctor. Los més rabiosos contraris de nostres doctrines, no podian dissimular la veneració que li professavan, y que aixó es veritat ben clara mostra ne fan l' esclat de sentiment que sa mort produhi y que se exteriorisá en forma imponent en lo seu enterro.

Fa ja un any de la seva mort, y el seu recort no s' ha esborrat en lo més mínim del cor dels catalans. Ell es lo que en las horas de descoratjament nos anima a no desmayar, a proseguir nostra tasca.

Honrem als morts, recordemnos sovint d'ells, mes no ab plors y lamentacions, sino imitant sas virtuts y acabant la tasca que deixaren embastada.

Joseph M. Tallada.

Barcelona, Mars 1903.

Recorts

S' há escrit molt y molt bó y s' escriurá referent al Dr. Robert: cast tot tocant a sa personalitat política; mes jo, indigne y inapte de posar mas mans en tal rengle, vull probar de dir quelcom de sa vida professional.

Era 'l Dr. Robert una simpática figura, guapo pot dirse; vestía ab natural elegancia, sense atildament; espayosa sa testa ja avantcalva, denotava las facultats nobles que l' adornavan: son llenguatge atrayent feya que un l' escoltès embadalit, y jo que vaig tenir la sort de ser dos anys deixeble seu, no recordo haver passat un moment de impaciencia al seu costat; sent aixó mes remarcable cuant s' ha de tenir en compte que la subjecció a un aula se fá prompte pesada per la juvenalla. Apesar de la aridesa y monotonia que en sí porta l' explicació d' una ciencia, feya interessantíssimas las horas de classe, semblant que fluhis dels seus llavis una continua melodia.

La inflexió de sa veu era escayenta y simpática; y sa mímica reposada s' acompanyava alguna volta, cuan esqueya al assumpto, d' un somris com anyoradís y trisoy. No era molt expansiu y semblava sempre afectat d' una amagada pena, que may va ser motiu de cap intemperancia. Sempre ajustat, jamay esteriorisava sos entusiasmes, y 'ls estudiants l' estimavam tant com lo respectavam, fins cuant s' havia de mostrar justicier en sos fallos d' examens.

Semblava que en sos actes s' hi barrejés un melancólich escepticisme, que potser era efecte de la propia consciencia del estat delicat de sa salut, pero may tal estat d' ánimo 's reflexá ni en sos estimats estudiants ni en sos malalts, en quins sers sols hi veyá 'ls medis d' ensenyar y 'ls germans a qui curar. Era ab aquestos, tranzigent fins ahont podia, tractantlos ab tal dolcesa y bondat que a la segona visita ja se 'ls havia fet seus.

Per acabar, veig a contar un parell de cassets, y que 'm dispensi 'l que 'm lleigeix si 'l molestó.

Visitavam una sala de donas, y en un dels llits hi havia malalta nova: *número nou* que deyam; y a la mirada inquisitiva propia de la primera visita, va notar un bulto dintre del llit, vá preguntarli que hi tenia y la pobra dona, entre avergonyida y temerosa, respongué que hi tenia una criatura, nascuda a la nit anterior, y que com no hi deixavan tenir criaturas per no ser Sala de parteras (en quina no van poguer admètrala per no haverhi llit disponible) l' amagava dins del seu, per no veures separada de son fillet. Li havia portat d' amagatotis una amiga, y ella, a perill d' ofegarla, la tapava durant la visita sota 'l cobertor del llit.

Tal fet entendrí 'l cor del Dr. Robert, y més cuant, al regoneixer los pits de la malalta, los vejé desprovechits del líquit per nodrir a son fill. ¿Y donchs, bona dona, (li preguntá 'l Doctor, que li heu donat en aqueixas horas?—Molletas de pá sucat ab aigua,—digué la pobra mare; pero, per Deu, ¡no me 'l prenguin!—Nostres cors juvenívols

se conmogueren y 'l Doctor maná que desseguida, d' un modo ó altre, s' habilités un bon llit de partera en sa respectiva Sala ó en altra, no sens fer una reflexió que demostrava ensemps que la compassió per aquella mare, la sombra d' amargura que sempre veyam voejar per son rostre.

¡Pobra criatura!, diguè; ab pá y aigua es casi segur que comparás, y altres se moren embolcallantlos ab llensolets de plata!

¿Ho diria per ell? No ho sé.

Un altre día, a homes, vam examinar per primera volta a un desgraciad tísich, malcarat y grosser (efecte a mitjas del geni y del mal), ab una barbota inculta y cara de *pocos amigos*; y que al preguntarli 'l nostre catedrático desde cuant estava malalt y de què (preguntas de primer regoneixement) contestá que no ho havia contat y que havia vingut al Hospital a que li diguessin a n' ell quin mal tenia: tal resposta 'ns va fer riure, pero 'ns mira d' un modo tan esquerp que se 'ns glassá la rialla als llavis. Lo Dr. Robert l' amanyagá com pogué y mitj resistintse va lograr regoneixeli l' pit, pero al percutirlo, se li gira fit a fit dihentli entre feréstech y burlata: Que c... picas aquí, que 't creus que ets en un safreig? Allavors si que l' esclat fou general y fins lo Doctor vá riurer de debó, pero dominantse al moment y ab son accent efectuos li diguè: Bon home; peguem perque té la freixura bruta y si Deu vol, l' hem de netejar per poguer tornárvosen al poble ben curat. No prou domesticat encara, contestá 'l ferreny malalt: Si; a la guitarra 'm f... posareu.

En las curtas horas que era allí, sos companys de Sala ja l' havian enterat de que 'ls que morian eran recullits del llit en una caixa de forma especial; que 'ls malalts (fins ab la propia mort se bromeja) ne dihuen la guitarra...

A las dos ó tres visites ja 'ns rebia ab ana ganyota que ell ne volia fer una rialleta.

JOAN DE LA C. RIBERA.
Freginals, Abril 93.

A la memoria del Dr. Robert

SONETO

Mentres en nostra terra un sembrador llansava a tot arreu llavor de vida, ara fa un any la mort crudel y ardida de sa dalla l' hi feu senti 'l dolor.
Se pensava sens dubte la llavor, ab eixí sanguinós crim, deixá extingui (da; mes s' ha anat propagant ella sens mida en los cors hont hi nia gens d' amor.
¿Cóm pot esser? clamava ab greu anhel, la mort, al ovirarla ab tanta sava y arrapada en tot pit la seua arrel.
Es que 'l Doctor Robert sols esperava, pera regarla, anarsen dalt al cel; aixis com en la terra la sembrava.

MALDANELL.

Imitemlo

Lo catalanisme may ha tingut quefe, y per tant, mal podia morir quan morí lo nostre estimat y sempre poch plorat doctor Robert.

Els infelissos, per no dir criminals, polítics d' Espanya, creuen que lo catalanisme es un partit com els seus, que quan mor el quefe mort també queda lo partit. No han sapigut o no han volgut veure la gran diferencia que hi ha entre 'l catalanisme y els partits madrilenys. Aquell té l' idea de reivindicació de nostre dret, de nostra parla de nostras costums, en una paraula, de la autonomia de Catalunya, quina idea está encarnada en la majoria del poble català, en tots los bons fills de Catalunya. Aquestos, tenen l' idea del presupost, del medro personal, en resum, de la satisfacció de totas las concupiscencias y está encarnada en los homes mesquins d' esperit y faltats d' amor patri.

Mentres hi hagi un bon català may morirà lo catalanisme: en cambi, ja veyem com han quedat y van quedant los diferents partits que hi han hagut y hi han a Espanya.

Si be lo doctor Robert fou el qui en aquestos darrers temps y ab més valor civich defensá en lo parlament del Estat espanyol la autonomia de Catalunya y ensemps fou lo primer president de la Lliga Regionalista, may aquestos titols, encare que molt y molt honorosos, el podian convertir en quefe dels autonomistas catalans.

Ans que 'l doctor Robert hi hagueren catalans fermos defensors de nostra Catalunya, y després de ell, també n' hi han hagut y cada dia n' hi haurán més.

Diferents entitats directoras del catalanisme hi han y es absurdo considerar y creures que ab la mort d' un dels més bons presidents que en una d' ella hi ha hagut, hagi mort lo catalanisme, com absurdo fora considerar que la mort d' un germá gran es la mort de tota la familia.

Lo catalanisme no ha mort, perque no pot morir may mentres el mon sigui mon, y única y exclusivament cuan al acabarse 'l mon mori 'l ultim català, allavors morirà lo catalanisme.

Lo catalanisme viu y viurá sempre, encare que vegi á sa mare Catalunya lliure del maleit centralisme madrileny; fins veyent á Catalunya completament independent, també viurá lo catalanisme, puig allavors procuraria conservar tots sos drets de la mateixa manera qu' are procurem obtindre sa autonomia.

Es inútil que fassin lo que fan els governs espanyols; per més que vulguin, no lograrán fer desaparèixer l' esperit de reivindicació de tots els bons catalans. Podrán probar d' acabar de robarnos lo poch que encare tenim, podrán continuar sent traïdors y assessins, donant punyaladas traïdoras á Catalunya, nostra patria aymada, com darrerament han fet prohibint l' ensenyansa del catecisme en nostra llengua catalana y reformant l' actual organització del notariat pera matar nostre dret, pero quan mes se creguin estar á las acaballas de sa destructora y maquiavélica obra, tant ans tindran el màe gros desengany.

Ab un poble no s' hi juga y menys si aquest poble, es poble català. Hem tingut y tenim pacien-

cia, pero aquesta á igual que 'l pa s' acaba y jay del que diu que s' acabí que allavors sols Deu sap lo que pot passar.

Deya molt bé un ilustre orador autonomista català que tament sembla que Catalunya els fassi no sa dintre l' Estat espanyol Jo voldria que 'ns ho diguessin, puig es indigné son procedir. Tractan á Catalunya pitjor que á las ex-colonias y si ens queixem ens oprimeixen més encare; pro no importa, puig quan mes tivanta estigui la cadena que 'ns endogalla, més aviat se romprá.

No temeu. Prediquem arreu y sens descans les doctrines salvadores de la patria Catalaná. Fem dels fills de Catalunya autonomistas acerrims y convensuts. Deixem de banda ideas secundarias en comparació del bé de nostra patria. Ajuntemnos tots els autonomistas; siga el que vulga lo color polítich solzamente no sia contrari á la ideaa utonomista, fent are causa, comú fins assolir l' autonomia deixant pera allavors las discusions qu' are son causa de que no triumfem de nostres enemichs. Lluictem units y aixis serem forts y sents forts, imposarem nostras ideas nostre programa als centralistas espanyols.

Unimnos, puig s' acostan días de proba y si 'ns troban dividits, la derrota es segura per nosaltres.

La desfeta del Estat espanyol es casi un fet. Si nosaltres ens unim pel amor á Catalunya ens salvarem, de lo contrari, seguirem igual ó pitjor sort que la que tindrán les demás regions espanyolas; ens passarà lo dels conills de la fábula.

Enviem al parlament espanyol homes de recta conciencia y verdaders autonomistas pera defensar a nostra Catalunya pera fer respectar nostres drets, pera que 'ls diguin que si no volen donarnos lo que de justicia ens pertoca y ells injustament ens van robar, tindrem pitjor sort que la que tindran los demés regions espanyolas.

Tinguem fe ab nostres principis. Siguem constants en la defensa de nostra Patria. Seguem las petjades del que además de ser un metje eminent y un gran sociolech fou un gran è ilustre patrici, lo honorable Dr. Robert.

Imitem sas virtutscivicas. Imitem al apóstol y martir de la causa catalana. Convertimnos en altres apóstols y preparemnos á ser martirs per la patria.

Imitem, en fi, al ilustre doctor Robert.

Si. Imitemlo.

Lluís G. Caballeria y Bruguera
Barcelona 7 Abril 1903.

Exemple que seguir

En tots els grans moviments que han tingut per objecte modificar l' organització dels Estats, en totes les revolucions que han trastornat la vida dels pobles, s' hi ha notat la presencia de grans homes verament providencials, dotats d' extraordinaria inteligencia y d' una gran força de voluntat, que posantse al devant del moviment han conseguit la salvació de la seva patria.

Després del fracás del sistema contralista, origen de la decadencia

del estat espanyol, va apareixe en nostra patria un gran moviment, que per tenir per objecte recuperar les llibertats que en mal hora ens foren robades, va pendre el nom de catalanista: y quan els enemichs de Catalunya procuravan ofegar aquest moviment, va apareixe un home que va posarse al devant dels catalanistas, va apareixe el Dr. Robert quina figura sintetisava tot aquell moviment y quin ample criteri deuen tenir present tots el que treballan per la causa de Catalunya. Y el Dr. Robert ab la seva poderosa inteligencia, va conseguir despertar tota l' opinió sana de nostra patria y va exposar ab tota claretat nostra doctrina en ple Parlament Espanyol, demostrant als polítics madrilenys el fracás del centralisme.

Per desgracia nostra ha desaparegut aquella gran figura que simbolisava el nostre moviment, mes al anarsen del mon ens va dexar les sevas obras y avuy tots els que trevallem per nostra patria, tots tenim de seguir l' exemple d' aquell inolvidable patrici.

M. Gorgas.

Trist recort

Fa un any y sembla ahir; fa un any y no sembla sino que ja haurí pasat tot un sigle; sembla ahir, perque la mort del gran patrici català, la mort del Dr. Robert va ferir tant de fons á l' ánima catalana que ab tot y haber passat aquest periodo de temps, la ferida encara no s' ha cicatrisat; la ferida encare viu, per ella encare s' hi escapan aquellas exclamacions de dolor y aquells plors patriótics ab que un dia reberem la trista nova; per ella encare s' hi escapan aquells plors quinas llágrimas han de fecundar aquella llavor que l' immortal sabí va deixarnos sembrada y que per la seva suptada mort no la va poguer veure germinar; y sembla que fassi un sigle perque va ser tan gran, tan intensa la soletat que entre tots els que de verás l' estimavam, va deixar la seva mort, era tan agradable y dolsa la seva companyia que al igual que totas las cosas que veritablement s' estiman, la seva ausencia, per curta y per petita que siga encara, ens sembla molt més llarga, molt més gran de lo que es en realitat.

Si, ara fa un any: era quan la naturalesa, cumplint ab sas lleys rutinarias pero maravillosas, engalanava los seus camps y las sevas montanyas ab la verdor de la nova brotada, era quant la naturalesa, respirant per tot arreu nová vida, perfumava l' ambient ab la flaire de las flors, era quan els aucells, com volent també participar de tanta alegria, saludavan ab sos cants y ab sos armoniosos concerts l' arribada de la reina de las estaciones, l' arribada de la primavera, símbol d' alegria, de vida y de felicitat; aquesta era la primavera de la naturalesa, mes aquesta no era pas la de Catalunya, la nostra primavera, la primavera d' are fa un any, va esser la primavera de la tristesa, de la mort y de la desgracia. ¡Quin contrast! ¡Quanta decepció! Qué importava que la natu-

ralesa estés de festa, si els nos tres cors estavan tristos; de que 'ns servian els cants armoniosos dels aucells, si la nostra ánima estava aclaparada y ferida de mort. Aquesta festa y aquestos cants en loch de venir á endolzir la nostra situació, encare venian á ferla més difícil y més amarga; res hi ha pitjor á n' aqueix mon que veure la mort enfront de la vida, la tristesa enfront de la alegria. La nostra primavera, la primavera d' are fa un any, va ser pera Catalunya una nova tardor, pero encare més trista que la tardor de la naturalesa, perque aqueixa, per son caracter ferestech y tetriche está plena de poesia y plena de sentiment, d' aquell sentiment que per contes de abatir els nostres cors, els enlayra més y més y aquesta poesia y aquestos sentiments no acompanyavan pas á la tardor de are fa un any, perque aquella tardor venia sintetisada per la mort, que per contes de enlayrar els nostres cors el deixa més abatuts que may la mort de per ser un homie ilustre y un gran patrici, la mort del Dr. Robert.

Si, are fa un any que en cumpliment del nostres debers y obligacions, sortiam de las nostras casas pera entregarnos al estudi y al treball, quan sobtadament ens trobavam ab un amich ó un conegut, que tot trist y hasta descompost pel dolor que 'l dominava ens deya ab veu tremolosa: ¡que no ho sap! ¡El Dr. Robert ha mort! ¡noticia funesta que de primer entuvi y com vulguentnos rebelar contra els designios de la Providencia, ens resistiam á creurer, fins que novas afirmacions y hasta novas probas ens demostravan la trista realitat, la que ens deixava ab un estat de postració tal, ab un abatiment á l' ánima tan intens que de moment ens quedavam contemplant aquesta realitat, com si no tinguessim prou capacitat pera concebirla, com si no tinguessim prou valor y prou fonsa pera mirarla cara á cara, front; á front tan gran era l' estimació que tots els bons catalans teniam al sabí metje que fa un any vadevallar á la tomba.

Es que el Dr. Robert no era solzament un sabí, era á més un gran patrici, donchs el seu amor intens y en extrem desinteresat per Catalunya y per la nostra causa no 'l desconeixiam ningú; dintre son cervell privilegiat hi bullian dugas ideas grans y nobles: las de ciencia y patria, únicas que poden fer grans als pobles, y de tal modo ho comprenia aixís el nostre patrici, que per ellas se desvivía, com si volgués omplirne tots els nostres cervells y tots els nostres cors, pera d' aqueix modo formar una Catalunya gran, una Catalunya que completament lliure dels vicis que avuy dia la dominan, pogués tornar a ser aquell poble que en altre temps disfrutant d' una llibertat que are noté, anés á la vanguardia del progrés y de las modernas civilizacions. Pero el Dr. Robert, encare era quelcom més que un sabí y un gran patrici, el Dr. Robert tenia dintre son esprit la més preuada de totas las joyas humanas, era el Dr. Robert lo que s' en diu un home caritatiu: ja may lo va dominar l' egoisme, son treball no era inspirat pel diner, ell treballava pera prodigar el bé, ell sols volia ab sa ciencia

desafiar a la mort, cada volta que aquesta ab son aspecte ferestech venia á porturbar la pau de la familia pera arrebatar de son si á un individuo estimat; poch l' importava a n' ell la riquessa, es més, no la volia donchs si ell hagués explotat son talent, ala seva mort hauria deixat un caudal immens que no vadeixar.

Vetaquí donchs el lema del gran patrici quina mort al recordarla avuy dia ve a entristirnos més y més: ciencia, patria y caritat; mes aqueix lema tan heremós no venia ab ell acompanyat de lo que avuy diase'n pot nomenar la plaga que domina a molts homes, orgull y 'l la soberbia. Perque en la actualitat hi ha una mena de gent, corren una mena d' homes que tan prompte se pensan ser alguna cosa, y hasta moltas voltas sense valdre res, sels veu dominats per un orgull y per una soberbia tan gran que en realitat causa verdadera pena el contemplar; aquesta miseria humana no va marxitar jamay al modelo de patricis; aquesta es sens dupte una proba més y per cert elocuentissima de lo molt que valia el Dr. Robert, may l' orgull va dominar, may la soberbia va tenir cabuda dintre la seva persona.

Tots els bons catalans, tots el que ab el cor, com ell estimava, y no ab la llengua, estimem a Catalunya, debem procurar imital y honrar la seva memoria, perque si be es cert que ha marxat d' entre nosaltres, ha quedat son esprit y aqueix no morirá jamay; seguim donchs el seus passos, imitem lo seu patriotisme, practiquem las sevas virtuts, siguem com ell era, caritatiu y modestos, y no hi ha cap dupte de que arribarem al fi de la jornada: aixó es lo que ens obliga fer l' herencia que 'ns va deixar, si es que de veras volem salvar á Catalunya... y encare havem de fer mes: tots aquells que mes enllá de las miserias y egoismes humans creyem y aspirem á una vida més enlairada y més perfecta, y sobre tot mes justa que aquesta trista vida, resem un Pare nostre per l' ánima del Dr. Robert.

F. SANS Y BUIGAS.

†

La setmana entran á las 10 se celebrará en la Iglesia de Nuestra Señora del Roser d' aqueixa ciutat una missa resada en commemoració del primer aniversari de la mort del eminent patrici y sabí doctor don Bartomeu Robert.

La Redacció de la VEU DE LA COMARCA y la Agrupació Art y Patria del Centre Excursionista de Tortosa, convida y prega a tots los seus admiradors, amichs y deixebles se servexin asisistir a an religiós acte.

L' Exm. y Rvdm. senyor Nunci Apostólic, l' Emm. y Rvdm. senyor Cardenal Bisbe de Barcelona y els Excms. y Ilms. senyor Arquebisbe de Tarragona, senyors Bisbes de Girona, Lleyda, Mallorca, Perpinyá, Seu d' Urgell, Solsona, Tortosa y Vich, s' han dignat concedir, respectilvament, 100, 100, 80 y 40 dias d' indulgencia per cada acte de pietat o de caritat cristiana dedicat al bé de l' ánima del finat.

Tortosa: Imp. Foguet, P. Hospita

MORESO

Gran botiga de calsat
de totes classes

SABATES Y BOTINES D' IVERN

Confecció esmerada pera 'ls que tenen los peus delicats.

Casa fundada l' any 1866.

PREUS FIXOS VENTES AL CONTAT.
PLASSA DE LA SEU Y ARCH DEL ROMEU
TORTOSA

Llibreria fundada 'l sigle XVIII

Francesch Mestre
TORTOSA

PUBLICACIONS CATALANES:

Obres de Mossen Jascinto Verdaguer
» Tomás A. Rigualt
La Santa Missa—llatí y catalá—pasta 1 peseta
Lo catalá devot—nou devocionari—pasta 1 peseta
Los set diumenges de San Joseph—pasta 1 peseta
» rústica o'50 peseta
Doctrina cristiana—cartonet—o'50 peseta

DEPOSIT DE PAPERS, CROMOS Y ESTAMPES

A. OLIVERES

METJE

Ex-alumne del Hospital de Paris.
Ex-ajudan de la Clinica de malalties dels ulls del
Dr. Galezowski.
CONSULTA DE 11 A 1 Passtje Franquet, Pral.
TORTOSA

Sin empleo de capital, buena ganancia diaria; se obtiene escribiendo a G. A. B.—Casella Postale, N. 196 Milán (Italia).

ARTHUR MESTRE

Gran surtit de Petaques, Paraygues, Pipes, Parasol, Bastons, Colls, Punys, Mitjes, Mitjons, Juguets, Puntilles, Brodats, Perfumeria, Acordeons, Objectes pera regalos, y tota clase d' articles pera barbers.

GRAN SURTIT DE QUARTINES JAPONESAS EN CARTO DE TOTES MIDES Y VENTALLS DE TOTES CLASSES, CORBATES, QUINCALLA, GUANTS, etc
Carrés d' En Carbó 11 y 13 y Pescadors 1.
TORTOSA.

Drogueria, Perfumeria, Ultramarins, Comestibles y Colmado

Yda. de F. Canivell y Sala

Angel, 6 y 8.--TORTOSA

Complert assortit en

Pastes pera sopa llegitimes de Mallorca.	Sucres
Conserves de totes classes	Cafés
Abadeijo 1. ^a , coa foradada	Cacaus
Manteques	Thés
Formatjes	Chocolates
Embutits	Bombons
Fiambres	Galletes y biscuits
	* Aixarops y horchates

Articles fotografichs	* Carbuero de calci
Productes quimichs	Petróleo refinat
Aigües minerals	Esplosius, meches y perdignons
Específichs nacionals y estrangers	Abonos
Colors y barnisos	Sofres
Broches y pinsells	Sulfat de coure
Barnis mineral	Llavós

Vins de taula, generosos y champanyns
Licors del pays y extrangers

Lo Doctor J. Oller Rabassa, ex-alumne de 'ls professors Bégulinski y Jacobson de Berlín, Lermoyez, Gougenheim y Viollet de Paris, ofereix al públich son

Consulti especial para 'l tractament de las malalties de la

Gola, Nas y Orellas

Montat ab arregle als darrers avenços moderns, en lo carrer de Trafalgar, 44, principal.

Barcelona

Esparteria de Jaume Casanova

Carré de la Sanch n.º 6 y 8.

Se acaban de rebre una gran partida de espart de tota mena (garbillo y amarat) llibans, cordas, betas d' espart restallat, co fins y estoras pera carros; tot á preus baratissims, cal no mes probaro.

Carré de la Sanch n.º 6 y 8.—Tortosa

La Veu de la Comarca

Setmanari Regionaliste de Tortosa

Preus de suscripció

Tortosa al mes. 0'50

Tora semestre. 3'50

Direcció y Redacció

Carrer del Parque, núm. 8